

ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI INTÉZET

BUDAPEST VII., GORKIJ FASOR 17-21

Telefon: 228-238, 228-823

Postacím: Budapest 76. Postafiók 33

Dr. Lukács György akadémikus

Budapest.V.

Belgrád rkp. 2.

Igen tisztelt Professor Ur!

Szives elnézést kérek az alkalmatlan időben történő zavarásért. Még tavasszal igyekeztem Professor Urral összeköttetést találni, sajnos, nem sikerült. Kérésemet ezért levélben szeretném továbbítani.

Az Országos Pedagógiai Intézetben dolgozom, neveléstörténeti kutatással foglalkozom. Disszertációm témája Fináczy Ernő pedagógiája elméleti alapjainak kritikai vizsgálata. A munka során napirendre került Fináczy Tanácsköztársaság alatti és utáni tevékenységének elemzése is.

Az ELTE Levéltárban megtaláltam "A magyar Közokt. Népbiztostól", Professor Ur, Lukács György "k. népbiztos" aláírásával, 1919. III. 26-án keltezett, 68390. sz. a. az egyetemre megküldött dokumentumot, melyben néhány akkori egyetemi tanár működését függesztette fel a Népbiztosság./Bölcsész-, Jogi- és Orvosi Kar./

A névsorban Fináczy Ernő nem szerepelt.

Megtaláltam 72723/919/IV. sz. alatt, Kármán h. csoportvezető aláírásával az 1919. ápr. 3-án kelt iratot, melyben a K. Népbiztosság értesítette a Budapesti Tudományegyetem Tanácsát a következőkről:

"Dr. Fináczy Ernő budapesti tud. egyetemi ny. r. tanár részére, szóbelileg előadott kérelmére, a jelen fél év végéig összes illetményeinek érintetlenül hagyásával szabadságot engedélyezek.

Erről a tanácsot tudomás és további eljárás végett értesítem.

Budapest. 1919. április hó 3.

A népbiztos helyett:

K á r m á n /kézirással/
h. csoportvezető."

Az egyetemi kari tanácsülések eredeti jegyzőkönyvei alapján sikerült megismerni Fináczy véleményét az egyetemi "igazoló eljárások" alkalmazásával, különböző személyekkel kapcsolatban; ismeretesek tanulmányai, pl. a "Négy hónap a magyar közoktatás történetéből" c. munkája a Tanács-

•/• MTA FIL INT.

Lukács Arch.

köztársaságról, amely tanulmányt a Horthy-rendszerben, de napjainkban is sokszor eltérő módon értékelnek; továbbá néhány kézírásos dokumentum is előkerült, melyekben véleményeit rögzítette különböző munkákról /olyanokról is, amelyek a Tanácsköztársasággal foglalkoztak/, tervezeteket dolgozott ki /pl. a numerus claususról/ stb.

Az idézett dokumentumban szerepel a "szóbelileg előadott kérelmére" fogalmazás. Ebből következően írásos dokumentum nem is található a Fináczyval kapcsolatos pozitív vagy negatív indokokról, sem a fél éves fizetéses szabadság engedélyezésének körülményeiről illetve indokairól. Milyen megítélés alá került vajon Fináczy személye, addigi munkája a Közoktatásügyi Népbiztosság részéről? Milyen indokok alapján nem került pl. az eltiltott egyetemi tanárok listájára? Milyen szóbeli indokokat terjeszthetett elő Fináczy a Közoktatásügyi Népbiztosságnak, és személy szerint kinek,... stb. Munkássága, véleményezései, bírálati és néhány volt hallgatójának pár mondatos emlékezése alapján személyiségét úgy tudnám megítélni, illetve azt tudnám feltételezni, hogy szóbeli előterjesztésével, véleményével esetleg a legfelsőbb szinten, esetleg Lukács György Professor Urnál jelentkezhett!? Azt sem sikerült felderítenem, hogy a Tanácsköztársaság alatt volt-e kapcsolatban esetleg a Közoktatásügyi Népbiztossággal, illetve rendelkezett-e valamilyen információval a Népbiztosság Fináczyról, végzett-e, fejtett-e ki valamilyen irányú tevékenységet, elsősorban negatív értelemben?

Nagyon kérem Professor Urat, amennyiben a fentebb jelzett kérdésekkel kapcsolatban bármilyen felvilágosítást, adatot, a nagy idő távlatából esetleges emlékképet lehetne felidézni, sziveskedjék azt a Professor Ur számára legkedvezőbb módon és formában megtenni. Ugy vélem, ma már az ilyen jellegű kérdésekre a válasz egyetlen forrását - ebben a konkrét esetben - Professor Urnál kereshetem.

Ismételten szives elnézést kérek levelem terjedelme és szokatlan kéresem miatt. Nagyon köszönöm a szives segítséget.

Budapest, 1970. július 20.

Tisztelettel:

Balogh László
/Balogh László/

Országos Pedagógiai Intézet

Budapest, VII.

Gorkij fasor 17-21. T.: 228-606; 228-203

MTA FIL. INT.

Lukács Arch.

